

LOUISE DOUGLAS

MAJA
MERE
ÄÄRES

Inglise keelest tõlkinud Ülle Jälle

Armastusega Marianne Gunn O'Connorile

Jalutasin parasjagu Avoni jõe ääres jalgrajal koertega, kui mu öde Martha helistas ja teatas, et Anna DeLuca on surnud.

Oli aprillikuu. Õhk oli jahe, oli mõõn ja ma olin üksi. Koerad nuuskisid jalgraja rohtukasvanud ääri, mina hoidsin telefoni kõrva ääres ja kuulasin, kuidas Martha rääkis, et mu endine ämm oli Londoni lõunaosas hooldekodu päikesepaistelises toas rahulikult viimsele unele suikunud.

Silmitsesin samal ajal jalgrattal minu poole väntavat poissi. Ta oli neli-viisteist, tumedapäine, kõhna kehaehitusega. Ta võinuks olla Daniel. Astusin eest, et ta mööda lasta. Ta seisis pedaalidel püsti, et ratast otse hoida, nõjatus lenksu kohale ja noogutas tänutäheks. Tal oli seljas koolivorm – üles keeratud särgivarrukad, sviiter piha ümber seotud, mustad kriimuliste ninadega kingad, püksipõlved porised. Tema põsed olid pingutusest roosad.

„See oli kena tuba,“ jätkas Martha, „ja Cece ütles, et personal oli imetore. Ta ütles, et Anna lahkus rahulikult. Kogu perekond oli kohal.“

Vaatasin eemalduva poisi selga. Sviiter lehvis tema taga tuules.

„Edie?“ küsis Martha. „Kas sa kuulsid mind?“

Oleksin tahtnud rääkida talle poisist, kes nägi välja Danieli moodi, aga teadsin, et ta teeb nägusid nagu alati, kui ma rääkisin talle millestki, mis meenutas mulle mu poega. Ehkki ma Marthat ei näinud, teaksin, et seda ta teeb.

Vaikus venis. Martha ootas, et ma avaldan Anna surma puhul kaastunnet või palun seda Cecele edasi öelda, aga ma lihtsalt ei suutnud lausuda, et nii on kõige parem või et vähemalt ei pea Anna enam kannatama või mingit muud mõttetut lausekõlksu. Olin kümme aastat Anna vastu vihkamist kogunud ning see haav oli sügav ja verine. Ma ei saanud ju nüüd tema kohta midagi head öelda.

Vaatasin, kuidas poiss sõitis rattaga läbi puuokstest moodustuva tunneli ja kadus nurga taha.

„Kas Joe oli seal?“ küsisin ma.

„Kuidas palun?“

„Kas Joe oli Anna juures, kui ta suri?“

„Jah, ma ju ütlesin, et kogu pere oli seal. Ta oli viimastel nädalatel emaga palju koos.“

Ilmselt palus Anna pojalt andeks, vajades tema rahustavaid sõnu. Kujutlesin Joed ema värisevat kätt hoidmas, kinnitamas, et see, mis juhtus Danieliga, ei olnud tegelikult Anna süü, ja Anna üritas kahtlemata poega uskuda, aga sügaval sisimas ta ilmselt teadis, et Joe ütleb neid sõnu ainult sellepärast, et armastab teda. Südamel pidi ta teadma, et Joe ei mõelnud neid tõsiselt, sest see oli tema süü, tema oli süüdi, et me Danielist ilma jääme, ja isegi kui Joe ütles, et ta andestab emale, ei oleks see tõsi. Daniel oli sama palju tema kui minu poeg. Kuidas saaks keegi andestada andestamatut?

Heitsin pilgu uuesti linna poole, lootes veel näha rattaga poissi, aga ei näinud teda enam.

„Eddie, on kõik korras?“ küsis Martha kõhklevalt.

Kas see on sama poiss? On see tema, sõidab rattaga teisel pool jõge?

„Eddie?“

Ei, see polnud tema. Kõigest mingi mees maanteerattal.

„Eddie?“

„Jah, kõik on korras.“

Taas paus ja siis ütles Martha vähem kõhkleva häälel: „Cece palus sulle edasi öelda, et matused toimuvad järgmisel neljapäeval krematooriumis. Võiksime koos minna. Sa ju tuled, Edie, eks?“

„See ei ole hea mõte.“

„Mõtle vähemalt selle peale. See oleks sinu jaoks samm edasi – leiad ehk hingerahu. See võib aidata sul kõik seljataha jätta ja sa ... tead küll ... elaksid edasi.“

Elaksin edasi? Ei! Ma ei tahtnud edasi elada. Kuidas ma saaksin tahta teha midagi, mis tähendaks poja mahajätmist? Tema unustamist?

Martha rääkis midagi ja ma kuulasin poole kõrvaga, lastes mõtetel uidata ning vaadates kahte koera, kes nuusutasid kõrvuti ettevaatlikult tõusu poolt randa kantud puutükki. Leeterüdid ja naaskelnokad otsisid madalat halli taevast peegeldavatel tumeda mudaga kaetud kallastel toitu, jättes jalajälgi ajupuust ja plastist koosneva kaldariba juurde. Kõrgel pea kohal tiirutasid ripp silla all kajakad.

Ma ei kavatsenud Anna DeLuca matustele minna.

Ma ei tahtnud Joega kohtuda. Ka tema ei tahaks minuga kohtuda. Need olid tema ema matused, las tegeleb sellega üksi, omal moel. Ma oleksin kus tahes mujal kui temaga koos, tema ema mälestamas.

KOLM JA POOL KUUD HILJEM

Lennuk hakkas laskuma ja ma nägin aknast, kuidas Sitsiilia saare lõunakülge päikesesära keskelt nähtavale ilmub. Lennuki tiiva all oli hägune mägine maa, mida ümbritses türkiissinine vesi. Pilvetutid kogunesid Etna tipu ümber, mäe külgedel oli tume mets. Nägin laiuvaid linnu, kitsaid maanteeeribasid, looklevaid jõgesid ja veehoidla sāravsini ristkülikut. Minu reis oli lõpusirgel ja Joe oli kusagil seal all, ootas mind. Viimast korda pidasin ma oma endise abikaasaga suurema tähendusega jutuajamise kümme aastat tagasi ning olin tookord öelnud, et soovin, et ta oleks surnud, ning ma olin mõelnud seda tõsiselt ja tema teadis seda ka. Olin näinud teda oma silme ees emotsionaalselt kokku varisemas. Olin selja keeranud. Ma ei teadnud, kuidas temaga nüüd suhelda. Ma ei teadnud, kuidas me hakkama saame.

Asi polnud selles, et meil oleks veel midagi ühist, kui valusad mälestused välja arvata. Teadsin Joe praegusest elust väga vähe ja ma ei teadnud, kui palju tema teab minu elust, kui üldse. Ta ilmselt ei teadnud, et minu jaoks oli kodu sõbranna Fitzi kolmetoaline maja Southville'is ja töötasin ma eripedagoogika õppetoolis St Sarah' koolis Lõuna-Bristolis. Vabal ajal jalutasin Fitzi koertega või käisin Watershedi kinos subtiitritega Euroopa filme vaatamas. Vahel uitasin St Nicholasi turul ning ostsin Kariibi vrapi ja paar kera lõnga või

kasutatud raamatuid. Suure osa energiast kulutasin Danieli mälestuse elushoidmisele, mis oli minu elu mõte – ma ei lase oma poega unustada, mitte kunagi. See ei tundu ehk eriliselt ilusa eluna, aga see oli minu elu ja ma olin sellega rahul. Tundsin end turvaliselt ega muretsenud, et võiks juhtuda kõige hullem, sest kõige hullem oli juba juhtunud. Sain kenasti hakkama ja kui Joe arvab, et ma ei saa, siis ta eksib.

Kogu see ängistus oli tema ema süü. Anna DeLuca oli põhjus, miks ma lennukis istusin ja miks Joe ootas mind Sitsiilia lennujaamas. Anna oli selle kõige taga, ta ei võinud meid rahule jätta, pidi ikka meie ellu sekkuma, meid mõjutama, meid liigutama nagu malenuppe veel ka nüüd, mitu kuud pärast surma. Kas ta polnud niigi meie elu hävitanud? Kas ta polnud põhjustanud piisavalt südamevalu? Martha oli öelnud, et Anna surm oleks minu jaoks millegi lõpp, aga Martha oli eksinud. Mõtlesin Anna väikesele südamekujulisele näole, mustadele juustele, ilusatele pruunidele silmadele ja väikestele valgetele hammastele, hingeõhu värskendamiseks kasutatud piparmündikommidele, ja minus hakkas kerkima kunagine raev.

Mu mõtteid segas minu kõrval istuv reisija, kes oma turvavööga sehkendades mu kätt riivas.

„Vabandust,“ ütles mees, „palun väga vabandust.“ Mehe kampsun vajus põrandale minu jalgade peale. See oli ebameeldivalt soe. Lükkasin selle vargsi tema poole tagasi. „Olen hirmus kohmakas,“ ütles mees. „Mulle ei meeldi õhkutõus ja maandumine. Ajavad mind närvi.“ Ta naeris kohmetult.

Nihkusin aknale lähemale, keerates selja tema poole. Viimane kord olin töotanud, et ei iialgi enam, ja ometi siin ma olin, reisil, mida ma polnud planeerinud, teel kohta, kuhu ma minna ei tahtnud, närvilisusest rabe, pahane, et pidin selle peale aega ja energiat kulutama, kartes seda, mis ootab ees, ning kõike seda tema, Anna DeLuca ja tema lollaka manipuleeriva testamendi pärast.

Kõlaritest kostis piiks ja piloot teatas, et me maandume veerand tunni pärast. Ta ütles, et ilm Sitsiilias on ilus ja päikesepaisteline, sooja kakskümmend viis kraadi. Tore, mõtlesin ma, päikesepaiste oleks tore. Briti ilm oli olnud Anna surmast saadik hall ja ma olin olnud tujust ära. Mitte midagi polnud väga halvasti, aga midagi polnud ka hästi. Mul oli tunne, nagu oleks mul pidev pohmakas või mõjukuks mulle ajavahe, mingi tõbi tuimestas mu mõistust ja muutis selle aeglaseks. Asi oli teadmises, et see reis ootab ees, teadmises, et pean kasutama oma hinnalist puhkuseaega Sitsiiliasse lendamiseks ja Anna advokaadiga kohtumiseks, teadmises, et pean kulutama energiat, lahendamaks jama, mille Anna mulle ja Joele lahendamiseks maha jättis.

Mul oli süles pehmete kaantega raamat ja ma olin kasutanud Danieli fotot järjehoidjana. Seal ta oli, mu ilus poiss, istus kaksiratsi rula peal, mille Anna oli talle viiendaks sünnipäevaks kinkinud. Daniel oli mitu kuud rula nurunud ja palunud ning Joe ja mina keeldusime, sest meie arvates polnud ta selleks veel piisavalt suur, ja me elasime tol ajal väikeses korteris vanas majas Põhja-Londonis. Ma ei oleks mingi hinna eest kriuksuvast trepist lapse, poekottide ja rulaga üles saanud, aga Anna, talle tüüpiliselt, ei lasknud end sellest segada. Ta tõi Danielile sünnipäevakingi – mu poja silmad läksid rõõmust suureks, kui ta rebis paberi maha kingituselt, mille kuju ja raskus seda juba reetsid. See oli suurepärane rula, just see, mida Daniel tahtis. Ta korruptas: „See on mu elu parim päev!“ Anna ütles talle, et rula peab olema tema kodus, pargi lähedal. Ta kinkis – meie vastuväiteid ennetades – Danielile ka kaitsekiivri ning küünarnuki- ja põlvekaitset ning ütles, et ta tohib rulatada ainult turvavarustust kasutades. Mäletan endiselt õõnsat tunnet, mida kogesin, nähes Danieli kingitust kallistamas, hädist naeratust, mille näole manasin, Anna pilku, mis vilas Danieli ja minu vahet, tundes rõõmu poisi rõõmust ja soovides minu heakskiitu, ja Joed ütlemas: „Oh sa poiss, see on vägev,

Anna!“ (ta ei öelnud kunagi „ema“), ning siis sirutas Joe käe, võttes minu käe pihku, andmaks mõista, et ta teab, kui ärritunud ma olen.

Panin Danieli foto tagasi raamatu vahele, sulgesin raamatu ettevaatlikult ja torkasin kotti. Mida lähemale ma Joega kohtumisele jõudsin, seda suuremat ärevust ma tundsin. Kummaline, et suhted, mis kunagi olid kõige lähedasemad, tekitavad kõige rohkem probleeme siis, kui need läbi saavad.

Olime nüüd madalal, nii madalal, et maastiku üksikasjad olid näha – veepark, maanteeesõlm, ostukeskus. Nägin meie all vilksatamas meie lennuki varju – nagu balletipartner, kes peegeldab pärisasja liikumist. Siin ma olin – nõksatus, kui telik välja lasti –, siin me olime – õhkpidurite ägamine – meie kaks uuesti kohtumas tema ema sepitsuste tõttu, ja nüüd oli liiga hilja midagi muuta, liiga hilja teha muud kui kuuletuda.

Mees minu kõrval hingeldas raskelt. „Oh jumal,“ pomises ta, „oh jumal, oh jumal, oh jumal!“

Korterimajade katused söötsid aina lähemale nagu antennide, korstnate ja veepaakide mets. Me libisesime üle elektriliinide ja puulatvade, paremal ilmus nähtavale lennujaama terminal ja siis käis põnts – lennuk puudutas maad, pidurdamise ajal tõmme ettepoole, kergendusohu.

„Hurraa!“ pomises mees minu kõrval. Ta haaras mul randmest. „Ära tegime!“ hüüatas ta. „Oleme turvaliselt maandunud!“

Tal vedas. Tema jaoks oli ärevus seljataga. Minu jaoks see alles algas.

Väljusime lennukist ja ma sain esimest korda Sitsiiliat tunda – kuum ja kuiv lennukikütuse järele haisev õhk. Meid kupatati üle bituumeni, õhupahvakud materdasid meid. Mul õnnestus end sättida perekonna taha, keda olin tähele pannud Londonis lennuki peale minnes. Poiss oli umbes kümnene, vanem kui Daniel surres, aga noorem, kui Daniel oleks olnud, kui ta oleks elus olnud. Poiss hoidis väiksema õe kätt ja näitas talle asju.

Pooltel teel lennuki ja terminali vahel pillas tüdruk oma mängujänese maha ja tema pereliikmed ei märganud seda. Võtsin selle üles ja lisasin sammu, et neile järele jõuda. Koputasin ema käsivarrelle ja kui ta pöördus, andsin talle jänese. Ta naeratas tänades. Tahtsin öelda midagi tema poja leebuse ja hoolivuse kohta, seda, et ta meenutab mulle mu Danieli, aga see oleks jätnud imeliku mulje. Vahel, kui ma üritasin võõraste lapsi kiita, läksin liiale ja kõigil oli piinlik ning see ei lõppenud hästi. Mul oli selle ema pärast hea meel, et tal olid nii kenad lapsed, ja asi polnud selles, et ma neid endale oleksin tahtnud, vaid ma lihtsalt soovisin, et Daniel oleks minuga. Oleksin terve ülejäänud elu vahetanud tunni, minuti, sekundi vastu Danieliga. See oli lootusetu soovunelm. Ka terve igavik ei oleks piisav heastama aega, mis oli juba kaotatud.

Jõudsime terminali juurde ja astusime liuguste vahelt vaiksesse, tühja ja jahedasse koridori. Läksime sammude sahina saatel üle marmorpõranda passikontrolli poole. Hoidsin kõigist veidi eemale,

omaette, ja lülitasin telefoni sisse. Erinevate Itaalia mobiilioperaatorite tervitussõnumite seas oli Danieli pildiga ekraanil ka sõnum Joelt.

Olen saabuvate lendude ootesaalis.

Olgu pealegi. Ära ütle „tere“, „loodetavasti oli rahulik lend“ või „ootan sinuga kohtumist“. Sõnumi järsk ja külm toon ajas mu närvi. Mida ma siis oodanud olin?

Kuni Anna surmani olin kuulnud oma endisest abikaasast vaid infokilde, mida Martha oli omakorda kuulnud Cecelt ja siis mulle edasi rääkis. Aasta või kaks pärast seda, kui ma Joe maha jätsin, üritas Martha mulle rääkida tema vaimse tervise probleemidest ja muust, aga ma ei kuulanud. Sain tegelikult isegi Martha peale vihaseks. „Miks sa mulle neid asju räägid?“ küsisin ma. „Ma ei hooli Joest. Tõesti ei hooli.“

Teadsin, et tal on Põhja-Walesis oma haljastusfirma ja Martha teada polnud tal uut elukaaslast – nagu mina, nii ei olnud ka tema uuesti abiellumisele mõelnudki. Oletasin, et tal on nüüd parem – ta tundus viimastel nädalatel saadetud meilides üsna mõistliku jutuga olevat. Kogu see olukord oli siiski naeruväärne. Anna testamendis oli tingimus, et Joe ja mina kohtuksime advokaadiga koos, aga me olime kohale lennanud eraldi ja oleksime pidanud ka eraldi Ragusa linna advokaadi juurde sõitma. Lennujaamas kohtuda oli rumal mõte. Sama autoga minna oli rumal plaan. Millest me räägiksime? Kuidas me suudaksime koos olla?

Ma vastasin.

Mine sa minema, ma võtan takso.

Mu sõrm ootas sõnumi saatmise ikooni kohal. Ma ei teadnud, kui palju takso maksaks või kas Sitsiilia taksojuhid võtavad kaardimakseid, ja ma ei osanud itaalia keelt, nii et küsida ma ei saaks. Ma ei

teaks, kas minult võetakse sõidu eest õiglane summa. Ma ei teadnud sedagi, kui kaugel Ragusa lennujaamast asub. Mis siis, kui see on kolmesaja kilomeetri kaugusel? Miks ma seda enne ei uurinud? Miks ma seda läbi ei mõelnud? Kas Sitsiilias üldse on Uber?

Kustutasin sõnumi seda saatmata ära. Süda peksles. Hingamine oli katkendlik. Kuulsin mõtetes Fitzi häält: *Jalg jala ette, mu kallis. Üks samm korraga.*

* * *

Soovisin meeleheitlikult mingit viivitust, mis annaks mulle aega mõtteid koguda, aga pääsesin passikontrollist rekordkiirusel läbi ja mu kohver oli üks esimesi, mis lindil nähtavale ilmus. Tõmbasin käepideme välja ja läksin selle järjekorra poole, kus seisid need reisijad, kel polnud midagi deklareerida. Kohver oli suur, keerles ratastel. Väravale lähemale jõudes kaotasin julguse ja peatusin liuguste juures. Kiikasin iga kord uste avanedes nende vahelt välja, aga ei näinud Joed saabuvate lendude ootesaalis. Võib-olla oli ta teises terminalis või mina vales lennujaamas. Selliseid eksitusi juhtub. Fitz tundis kedagi, kes ostis kord kogemata pileti Birminghami Alabamas, ehkki tahtis lennata Lääne-Midlandsi krahvkonda.

Uksed libisesid taas lahti. Lennukist tuttav perekond läks läbi ja neile vastu tulnud sugulased hõiskasid. Uksed sulgusid. Pigistasin kohvrisinga. Uksed avanesid ja sulgusid, avanesid ja sulgusid. Iga kord nõjatusin ma ettepoole ja vaatasin, aga ei näinud kordagi Joed. Ma ei saanud igaveseks siia jääda. Kõhklesin endiselt. Uksed libisesid lahti ning seekord seisis eraldusseina kaugemas otsas lühikeste hallide juustega päevitunud mees, kes tabas mu pilgu ja tõstis käe. Ta lehvitas hoogsalt. Vaatasin üle õla, oletades, et ta üritab minu taga oleva inimese tähelepanu köita, aga ei. Ta lehvitas mulle.

Oli see Joe? Ei! Oo jumal, oligi! Olin otsinud pilguga noort meest, keda kunagi tundsin, mitte vanemat, tagasihoidliku moega

meest, kel oli seljas tuhmsinine golfisärk, mis oli topitud teksade värvli vahele. Vapustus rabas mu jalust. Kas ta oli näinud mind iga kord, kui ukсед avanesid? Kas ta oli näinud mind inimesi silmitsemas, mu pilku temast ära tundmata üle libisemas? Läksin piinlikkusest näost punaseks. Mida öelda? Kas peaksin vabandama? Ei, ei, ajan süü nägemise kaela. Ütlen, et olen väsinud. Kuramus.

„Lähme siis,“ pomisesin ma kohvrile ja hakkasin liikuma.

Joe ei naeratanud, kui me teineteise poole kõndisime. Tema näoilme oli selline, mis oli mulle töö juurest tuttav – nagu lapsevanemal, kes on lapse probleemide pärast kooli kutsutud, kes aga ei taha seal olla, kes pigem oleks hambaarsti juures või puhastaks kanalisatsiooniatku. Ka mul oli süda närvilisusest peaaegu paha.

Viimasel hetkel tõmbas kohver mu tasakaalust välja ja ma komis-tasin. Joe haaras minust kinni ja korra-ks tekkis kohmetu hetk. Ma kinnitasin, et kõik on korras, aga tõmbasin käega üle koha, kust ta mind puudutas, ja tema nühhis käsi vastamisi. Meie kaks, kes me veetsime kunagi terveid nädalavahetusi voodis, kes me olime teineteise kehasid detailselt tundnud ja teineteisele naudingut pakkuda armastanud, olime muutunud puudutamise suhtes ettevaatlikuks. See oli valulikult kohmakas, ja seda oli ka vaikus, mis meie vahel venis, kuni ma tunsin tuuletõmmet, kui metafoorilised kõrbekerad kurvalt mööda veeresid.

See polnud hea algus. Mõtlesin endamisi, et kuidas me küll järgmised päevad üle elame.

„Uskumatu, et sa ikka selle vana kohvriga maadled,“ olid Joe esimesed sõnad mulle meie taaskohtumisel. Ta põrnitses kohvrit, mis oli kriimuline, määrdunud ja kleepikaid täis. „Sa ütlesid pärast Sevillat, et viskad selle minema.“

Oo jaa, Sevilla. Olin kunagi Sevilla lennujaamas kohvri kogemata üle ühe vanema härrasmehe varvaste tõmmanud, nii et too pillas *tax-free* ostude koti käest. Selles olnud Laphroaigi viski pudel läks katki, selle sisu voolas kõigepealt kilekotti ja kui vana mees koti kätte võttis, siis ka tema helepruunidele pükstele, sandaalidele, valgetele sokkidele ja põrandale.

Olin nüüd päris kindel, et Joe meenutas viski lõhna, mehe punetatavat nägu ja keeldumist, kui me pakkusime, et ostame talle uue viski.

Ma polnud sellele vahejuhtumile vähemalt kümme aastat mõelnud ja soovisin, et Joe poleks seda meelde tuletanud – see oli halvasti varjatud hukkamõist, milles oli kõikvõimalikke alateadlikke sõnumeid minu kohmakuse, hooletuse ja loiduse kohta. Hetkel, mil ma vaevlesin nagunii ebakindluse küüsis, polnud see kena tegu. Samas oli hea tunne mõelda, et mul on taas põhjust Joe peale vihane olla.

Nüüd vaatas mu endine abikaasa mulle otsa. Kui ta ütleb, et ma näen välja väsinud või stressis, keeran selja ja lähen minema. Tõsiselt.

Ta küsis hoopis pahrul häälel: „Tahad?“ ja pakkus mulle oma veepudelit. Ilmselt oli ta mind oodates sellest joonud, sest see oli pooltühi.

„Aitäh, aga ei,“ vastasin ma pirtsakalt, ja enne kui sõnad üle huulte jõudsid tulla, kahetsesin neid, sest mul oli tõsine janu.

„Hakkame siis minema.“

„Nojah.“

Joe üritas mu kohvri sangast kinni võtta, aga ma ütlesin, et saan hakkama, ja pidin siis tegema näo, et ma ei näe sellega vaeva talle läbi saabuvate lendude saali järgnedes.

Kui ma ei oleks teadnud, et minu ees kõnnib Joe, poleks ma teda ära tundnud. Tema kuju ja olek olid muutunud. Mitte ainult juuksed, ehkki tema kõrvad olid halli soengu kõrval väga pruunid, aga ka tema õlad olid laiemad ja ta ei kõndinud enam lõõgastunud pikkade sammudega, vaid pigem marsisammul. Tema õlad polnud enam kühmus. Ta ei lohistanud enam jalgu järel. Ilmselt olin ka mina muutunud. Arutlesin, millistena inimesed meid näevad – paar, kes ilmselgelt polnud harmoonilistes suhetes, mees ees, naine oma tõrksa kohvriga tema kannul. Ilmselt arvatakse, et me oleme õnnetu, pikalt abielus olnud paar, kes on teineteise kallal aastate jooksul nii palju nokkinud, et ei suuda enam nalja teha ega lahked olla.

Ja mis vahet sel on? Keda huvitab, mida teised mõtlevad?

Järgnesin oma endisele abikaasale heledasse päeva ja kuumusesse. Hingasin sisse uut võõrast õhustikku – ürte ja heitgaase, kuiva tuult. Kohver vajus taas viltu ja Joe pöördus.

„Las ma ...“ alustas ta.

„Ei,“ vastasin ma turtsakalt. „Saan hakkama. Pole hullu.“ Läksime edasi, tema eespool, minul kohver kannul rappumas. Mõõdusime taksode rividest ja parklatest lahe äärde, kus ootas tema rendiauto, väike ja tolmuine, üks paljudest Fiattidest haruliste laimipuude varjus reas. Aknad olid mõne sentimeetri jagu alla keritud.

Meie oma kõrval oleva auto ukсед olid laiali lahti ja noor tüdruk istus kõrvalistuja kohal, paljad jalad puhkasid armatuurlaual, ühes käes oli telefon, teise käre pöidlaküünega puhastas ta hambavahesid.

Ta vaatas meid üle ümmarguste roosade plastist päikesepriilide serva ja keskendus uuesti ekraanile.

„See pole eriti uhke auto,“ sõnas Joe vabandaval hääletoonil, või polnudki see vabandus, vaid ta tahtis lihtsalt mõista anda, et on harjunud suuremate, parematega autodega.

„Pole viga,“ ütlesin ma.

„Muud neil polnud.“

„Pole viga.“

Joe tõstis mu kohvri pagasiruumi ja ma istusin kõrvalistuja kohale, sulgesin ukse piisavalt kõva pauguga, et Joe saaks aru, et ma olen ärritunud. Siis soovisin, et poleks seda teinud, sest ta sai kindlasti aru, et ukse peaaegu kinni virutamine oli olnud tahtlik. Või siis ka mitte. Olime olnud kümme aastat lahus – ta on ju praeguseks unustanud, kuidas minu käitumise nüansse mõista, eks?

Mu süda võbeles paanikas. *Kas ta tunneb mind enam? Ei! Ei! Muidugi mitte! Aga mis siis, kui ta ...? Lõpeta, Edie. Lõpeta, jumala nimel!*

Joe istus autosse ja käivitas mootori.

„Kas ma tohin akna lahti teha?“ küsisin ma.

„Jah.“

„Sa ei eelista konditsioneerit?“

„Võid akna lahti teha.“

Kas nii see meie vahel olema saabki? Ebaloomulik vestlus ja moriid, ühesilbilised vastused?

Vajutasin nuppu ja lasin akna alla. Soe õhk paiskus sisse. Vaatasin Joed. Tema nägu oli jäik nagu mannekeenil. Olgu. Hästi. Ole selline.

Me nõksatasime üle kiirustõkke ja ootasime järjekorras tõkkepuu taga. Joe põrnitses kindlameelselt otse ette. Toetasin küünarnuki uksele ja lõua rusikale ning vaatasin välja. Varesed nokkisid teeäärses tolmuses rohus. Liikusime piinavalt aeglaselt.

„Kas sa oled esimest korda Sitsiilias?“ küsis Joe. Ta pani päikeseprillid ette ja lükkas ninal ülespoole. Tema poole vaadates rabasid mind taas tema hallid juuksed. Viimati temaga koos olles olid need olnud mustad ja lainelised. Enne Danieli pesin ma neid vahel ise. Talle meeldis, kui ma ta pead masseerisin, sõrmed palsamist libedad, ja pärast, kui juustepesu seksini ei viinud, mida vahel juhtus, loputasin tema juukseid dušiootsikust ja föönitasin neid. Olin tundnud Joe pead intiimselt, iga kühmu ja muhku. Tundsin tema juukseid, nende tekstuuri ja keerdusid. Kogu selle aja, mis me koos elasime, ei leidnud ma Joe peas ühtegi halli karva.

„Edie?“ kordas Joe, hääles selge ärritus. „Ma küsisin, kas sa oled varem Sitsiilias käinud.“

„Jah,“ vastasin ma, „see tähendab, ei. Ei ole.“

Olime kavatsenud saarele tulla tol aastal, kui Daniel suri – ta pidi siin tähistama oma kuuendat sünnipäeva, villas, kus Joe veetis oma lapsepõlve koolivaheajad. Anna ja Anna ema pidid samuti seal olema ja teised Itaalia-poolse suguvõsa liikmed, kellega ma polnud kunagi kohtunud. See pidi olema suur pidu. Kavas oli kõikvõimalikke ettevõtmisi ja väljasõite, piknikke ja päevi rannas ja külaskäik läheduses mäe otsas asuvasse linna, kus pidi toimuma mingi festival. Me ei jõudnud mõistagi tol aastal Sitsiiliasse ja Joe vanaema oli varsti pärast seda surnud ning Joe ja mina lahutasime ja meie plaanid jäid ellu viimata.

„Aga Itaalias?“ küsis Joe. „Kas sa Itaalias oled käinud?“

„Korra kooliga Firenzes.“

„Ahah.“

„See oli kunstireis. Fitz – preili Fitzpatrick – sõbranna, kelle juures ma elan, korraldas selle. Me sõitsime bussiga.“ Joe ei vastanud.

„Nägime palju raidkujusid.“

Ei midagi.

„Ja kirikuid.“

Eriti oli mulle meeldima hakanud tilluke peidetud Santa Margherita de' Cerchi kirik, kus Dante kohtus Beatrice'iga. Olin käinud seal koos viieteistaastase tüdrukuga, kel oli mitmesuguseid tervisehädasid ja kes ei saanud osaleda ühisekskursioonidel, mida ülejäänud võtsid. Ka mina ei suutnud neid taluda, sest kahekesi olid ekskursioonid palju meeldivamad. Avastasime Beatrice'i altari kõrvalt korvi, milles olid põnevad kirjakesed inimestelt, kes palusid abi oma armuasjades. Mõned olid ka inglise keeles: *Oh, Beatrice, aita mind! Ta on minu maailm, aga ta isegi ei märka mind!... Tean, et see naine eelistab teist meest, aga too on tropp, mida ma pean tegema?...* Mõtlesime välja vastuseid neile murtud südametele. Pärast otsime jäätist ja istusime jõe ääres müüri peal. Tüdruk, tema nimi oli Keira, rääkis mulle, et ta tahab elus edukas olla, et oma emale tõestada, et viimane eksib. „Milles?“ küsisin ma ja ta vastas: „Ta ütleb, et ma olen millegi saavutamiseks liiga rumal.“

Kaalusin selle loo jutustamist Joele, aga mõtlesin ümber.

Lahkusime lennuväljalt ja pöörasime kaherealisele maanteele. Meist möödusid autod ja mopeedid.

„Kui kaugel advokaat on?“ küsisin ma.

„Umbes kaks tundi sõitu,“ vastas Joe.

Issand jumal! Millest me kaks tundi räägime?

„Peaksime seni rääkima sellest, mida me villaga peale hakkame,“ ütles Joe nii ootamatult, et ma kohkusin, kas olin tahtmatult oma mõtted välja öelnud – kuidas ta muidu oskas mu küsimusele vastata? Meie abielu ajal juhtus seda vahel – üks ennetas teise väljajütlemata küsimust vastusega, aga lähedusest tekkinud telepaatia pidi ju meie lahku minnes ometi kaduma? „Kas sul on mõtteid, mida oma osaga peale hakata?“ küsis Joe.

„Villa osaga?“

„Jah,“ vastas Joe ja ma kuulsin sõna „ilmselgelt“, ehkki ta polnud seda öelnud.

„Kui see minu otsustada oleks, sobiks kõige paremini kiire müük,“ vastasin ma. „Kas sa tahad seda müüa?“

„Jah.“

„Olgu. Hästi.“

Joe vahtis ikka enda ette ja ma ei näinud päikesepillide taga tema silmi. Niisutasin huuli, suu oli täiesti kuiv. „Ma ei usu, et sina müüa tahad,“ sõnasin ma võimalikult ükskõikseltselt, et varjata meeletut kergendust tema vastuse üle. Olin oodanud lahingut, olin arvanud, et ta tahab villa alles jätta, saagu, mis saab. See oli viimane tugev side tema ema Sitsiilia suguvõsaga ja suguvõsa oli DeLucade jaoks tähtis.

„Jah,“ ta kehtas õlgu. „Nojah.“

„Tean, kui oluline see villa sinu jaoks on, kõik need toredad lapsepõlve vaheajad siin ...“

„Mul on raha vaja.“

„Oh?“

„Jah.“

Ma ootasin, aga ta vaikis.

Sõitsime vaikuses. Võtsin sisse esialgse asendi – vahtisin aknast välja, kukal Joe poole, õlad pingest valusad. Loksusime kaherealise maantee aeglasel real ja meist sõitsid mööda erinevad veokilogud, teiste hulgas kolmerattaline ATV, mis vedas traktorirehve täis kärü. Selle juht, noor tõmmu tunkedes mees naeratas ja andis möödudes au. Joe puudutas vastuseks laupa. Mulle meenus kuueteistkümne aasta tagune puhkus, kui me Joega sõitsime suvel autosuvilaga Iiri-maal ringi – aknad lahti, Daniel minu kõhus kasvamas, muusika raadios mängimas – ja elu oli olnud nii hea, nii lihtne. Mäletasin oma punupatse, puuvillast kleiti, võrksärki, päikest silmis, Joe kätt, mis sirutus üle kunstnahast istme, et minu käsi pihku võtta. Kui õnnelikud me olime.

Õnnetunne oli ammu kadunud. Daniel oli surnud ja meie armastus polnud olnud nii tugev, et tema surma järel püsima jääda. Nüüd olime kaks inimest, kel polnud midagi ühist, välja arvatud pärandus, mis oli meile peale sunnitud kohmaka katsena heastada midagi, mida polnud võimalik heastada – pärandus, millest ma kibelesin lahti saama.

Kui ma Bristolis seda reisi planeerisin, laenasin kolleeg Megilt linase pükskostüümi, mida Sitsiilia advokaadiga kohtudes kanda. See oli viga. Kostüüm oli kvaliteetne, aga see polnud minu stiil ja see ei istunud mul seljas hästi. Jaki all oli polüestrist varrukateta pluus, mille kaeluse juures oli lehv. Pidin paelu kinni hoidma, et need tuules mulle silma ei laperdaks. Higi kogunes seljaõnarusse. Meg nägi alati välja elegantne, tema riided sobisid talle. Olin arvanud, et kui ma neid laenan, sobivad need ka mulle, aga nii ei olnud. Torkasin paelad pluusi alla, higistasin edasi ja vaatasin mööduvat maastikku.

Varsti jäi tasane maa selja taha ja looklev tee viis lopsakama looduse keskele. Möödusime lonkavast eelist ja Joe pigistas rooli kõve mini. Mulle meenus midagi, mille peale ma polnud aastaid mõelnud. Kui olime üheteistaastased, päästsime koos Joega kassi käest kuldnoke ja panime selle Joe maja taga Muswell Hillis kuuris karpi. Joe hoolitses linnu eest, viis talle toitu ja vett, käis mitu korda päevas vaatamas. Kuldnokk, kellele me panime nimeks Stanley, kosus kenasti ja me lootsime ta uuesti vabaks lasta, kuni Joe isa, psühhiaater Patrick Cadogan ta avastas.

Joe ja mina leidsime Stanley surnukeha kompostihunnikust – tundsimme ta ära puuduvate sabasulgede järgi. Härra Cadogan ütles meile, et leidis linnu kuurist surnuna, aga ta valetas. Patrick Cadogan oli mõrtsukas – Joe teadis seda ja mina ka. Kui Anna Joe käes elutut kuldnokka nägi, vaatasin ma talle silma ja nägin, et ka tema teab. See